

I. LITTERAE UNIVERSALES AD PALATINATUM BRZESTENSEM
DE IUDICIIS TERRESTRIBUS PERAGENDIS [22 LUTEGO 1578 R.]

Stephanus Dei gratia rex Poloniae etc. Universis et singulis dignitatis, officialibus et nobilitati palatinatus Brzestensis in Cuiavia, unaque iudici, subiudici et notario eiusdem loci, fideliter Nobis dilectis, gratiam Nostram Regiam. Fideliter Nobis dilecti! Cum ageretur coram in comitiis hisce Varshaviensibus actio atque causa de disturbatis anno praeterito iudiciis terrestribus palatinatus illius Brzestensis, Nos in tanti momenti negotio non temere neque praecipitanter sed re adamussim investigata et cognita agendum Nobis esse putavimus, ita quod designavimus ex eodem conventu certos hoc in negotio scrutatores, viros probos et integre fidei. Ceterum quoniam eo ipso tempore, cum actio praenominata coram Nobis tractaretur, intelleximus, iudicia terrestria palatinatus eiusdem ab annis multis non esse celebrata, immo vero anno etiam praeterito, cum ex praescripto constitutionum tempus celebrandorum illorum incidisset, atque iudex, subiudex et notarius parati pro officio suo ad iudicandum consedisissent, inventos esse plurimos, qui praetextu disturbance pro officio suo ad iudicandum omne infecissent obstississentque, quominus iudicia illa per-eorundem annue illud negotium omne infecissent obstississentque, quominus Nostris debito agerentur. Nos rem eam perniciosam omnino esse iudicantes atque pro muneris Nostris debito prospicere cupientes, ne iustitiae administratio, res porro sancta et sine qua nulla societas nullaque respublica stare possit, in provincia illa negligatur et omittatur, hasce mandati Nostris universales litteras ad fidelitates vestras dandas esse duximus, quibus iniungimus et mandamus primum quidem collegis iudicii hoc est: iudici, subiudici et notario, ut tempore in constitutionibus publicis assignato ad celebrationem eorundem iudiciorum sine quibusvis tergiversationibus conveniantur officioque suo iuxta legum praescriptum fungantur, deinde vero omnibus in universum dignitatis, officialibus et nobilitati, qui ad eadem iudicia conveniunt, severe praecipimus, ne audeant eadem iudicia impedire vel quacunque^a opponere sese, quominus officiales praedicti illa exercere et determinare possint. Ad locum etiam iudiciorum ne armati vel cum bumbardis aut pixidibus veniant neve tumultus aliquos excitent, sed in omnibus honeste et reverenter sese gerant atque in ea re auctoritatem Nostram respiciant. Qui vero secus fecerint, sciant, Nos serio in eos esse animadverturos, statutumque de turbantibus iudicia aut conventus factum in eos extensuros. Quare aliter omnino pro gratia Nostra ne fecerint. Datum Varschoviae in conventu generali die vigesima secunda mensis Februarii anno Domini MDLXX octavo [22 II 1578], regni vero Nostris anno secundo. Stephanus rex.

II. KONSTYTUCJA SEJMU WALNEGO WARSZAWSKIEGO ROKU PANSKIEGO 1578

Stephan z łaski Bożej Król Polski, Wielkie Książę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazo- wieckie, Zmudzkie, Inflanckie, Wołyńskie, Podlaskie, Kijowskie i Siedmiogrodzkie etc.

1ª Oznajmujemy wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, iż My wedle powinności Naszej Królewskiej, opatrując potrzeby Korony tej, której Nas Pan Bog przełożyć raczył, a o tym myśląc, aby w niej tak domowy rząd, jako i bezpieczeństwo od nieprzyjaciela było, i żebyśmy doma dobry porządek postanowiliśmy, snadniej nieprzyjacie- lowi odpor dać mogli i krzywd dawnych, które cierpi Rzeczpospolita spólna narodu polskiego i litewskiego, za okupowaniem i oderwaniem zamków i ziem przez nieprzyjaciela, powetować, złożyćśmy sejm walny wszem stanom tu do Warszawy. Na którym za radą panow rad Naszych obojga narodu i zezwoleniem posłów ziemskich, naprzod podle konstytucyi dawnej przed pa- nowaniem Naszym uczynionej i recessow przeszłych około sprawiedliwości, na której wszystkie rząd domowy należy i z której wszystkie dobre obycaje w każdej Rzeczypospolitej pochodzą, postanowienie niżej opisane uczyniliśmy.

^a A. Pawiński pozostawił następnie nieodczytany wyraz.

^a Numery poszczególnych przepisów umieszczone są w VI nie przy tytułkach, lecz przed pierwszym wierszem tekstu

2. Porządek do obierania sędziów.

W każdym wojewodztwie i ziemi, na tym miejscu gdzie wedle starego zwyczajów obierają osoby sądowe, naznacząmy **authoritate praesentis conventus** dzień i czas, to jest pierwszy poniedziałek po Narodzeniu Panny Maryi w tym niniejszym roku, a potem na każdy rok tegoż czasu [po 8 IX] do obierania sędziów do sądów, **iudiciorum generalium ordinariorum Tribunalis Regni**. A Poznańskiemu, Kaliskiemu wojewodztwom we Strzedzie, Sędmierskiemu w Opatowie, Sieradzkiemu w Raciążu, Mazowieckiemu w Warszawie, Raskiemu w Bołemowie, Lwowskiemu, Przemyskiemu, Sanockiemu w Chętnie i Haliczu sędzie obierają małą, Wszkże Chętnska naprzód w Chętnie, a potem Halicka w Haliczu obchodzą się tym porządkiem małą. Wojewodztwo Podlaskie w Drohiczynie a Ziemi Dobrzyńskiej w Lipnie w poniedziałek przed świętym Bartłomiejem [24 VIII] czas do tego naznacząmy. A w inszych wojewodztwach i Ziemach, kiedy sędzie ziemskie obierają, sędziowie do tych sądów **genera-**

3. Obieranie sędziów.

Na których sejmikach wyżej mianowanych każde wojewodztwo obraca spólnie ma i będzie powinno między sobą osobę jedną godną, bogobojną, cnotliwą, prawa i zwyczajów sądowych onego kraju umiejętną, osiadłą. A z wojewodztw większych, to jest Poznańskiego, Sędmierskiego, Kaliskiego, Płockiego po dwu, z Ruskiego także dwu, z których jeden w Wisni a drugi alternatą w Chętnie a w Haliczu jako wyżej napisano, z Mazowieckiego trzy **pro hac vice tantum**, a potem po dwa, z Raskiego dwu, z Podlaskiego dwu. A z Ziemi Wieluńskiej i Dobrzyńskiej po jednym, z Oświęcimskiej i Zatorskiej także jednego z tychże sądów **iudiciorum ordinariuum generalium Regni** obierają małą. A tych sędziów obieranie ma być, kogokolwiek godnego być najdą. A gdzieby który takowy był obran z tych, którzy na inszych sądziech siedzą, jeśli się przytrafiła akcja z mocją^b albo **appellacyi** od którego z nich, tedy ten na ten czas na sądzie w tej sprawie wotować nie ma i wynieść, gdy insi wotować będą, powinien będzie.

4. Ciz obrani sędziowie do drugich tylko sądów trwać ma, a insi na ich miejsca **ad hoc idem iudicium sive Tribunal Generale** obierani być ma, czasu i dnia obierania tych sędziów wyżej oznaczonego. A zaden z elektów powtore na sądy nie ma być obran do lat czterech, oprócz tego, gdzieby się w którym wojewodztwie na tegoż wszyscy **nemine contradicente** zgodzili, a iżby się tego podjął, uprosili.

5. **Item**, jeśli by też w którym wojewodztwie dla którejkolwiek przyczyny elekcyjna nie doszła albo śmierć albo choroba którego elekta zakroczyła, z inszych wojewodztw obrani sędziowie akcyjnie tegoż wojewodztwa odprawować będą, **non obstante absentia iudicium**, jeśli by z których wojewodztw obrani nie byli.

6. Przysięga sędziów.

Tamże przerezeczeni sędziowie w wojewodztwach i Ziemach obrani, zia chwasy się na czas i miejsce sądom naznaczone, małą przy sądzie Ziemi onej i przy urzędzie starostim rotą sędziwego ziemskiego w statucie opisaną przysiędzą, tego dołożywszy, iż praktykowania zadanych kauz z nikim czynić nie ma, ani przestrogi ani rady dawać, ani podarkow brać i też iż się o to nie stara, aby był na te sądy obran.

7. Takie sądzie ma, i o akcyach duchownych.

Sądzić ma sprawiedliwie z rejestru po wojewodztwach jako wotują nie odstrzelając się od prawa pospolitego, iakiego która ziemia używa, Boga i sprawiedliwość Jego świętą przed oczyma mając. A sędziowie dekret **ex scripto** ferować ma, na którym skrypcie dwa albo trzy sędziowie podpisac się ma. A gdzieby się trafiła rozność, albo też **partias votorum**, ma, raz, dwa, trzy znowu **per vota** puszcic i przy tej stronie konkluzja zostawać ma, która za sobą

^b VL: mocy.

dowodow prawnych więcej będzie miała, a potem **maior pars** konkludować ma. A iż wszystkie sprawy duchownych, kłopotliwe w ziemstwie, w gródzie, w urzędzie podkomorskim według prawa pisanego sądzone były i będą z mocy^d albo **appellacyi** i **akimkolwiek** inszym obywatelom przypadły albo przypadać będą, przed tymże Trybunałem podług prawa pospolitego odprawowane być mają. Przeto do tych samych odprawowania panowie duchowni, sześć duchownych sędziów sami z poszczególnych siebie obracć mają, którzy przysięgą obowiązani tamże przy tym Trybunale w też rolę na Ewangelię być mają, z któremi do tychże tylko akcyi duchownych, sześć świeckich onychże sędziów z poszczególnych świeckich wysadzonych przysadzzeni być i te sprawy sądzić mają. A tam podług prawa sądząc, **iterum atque iterum per vota** puszczając, jako pierwszej, konkluzję uczynić **maior pars** z tych dwunastu mają. A gdzieby była **partas votorum**, tedy ma być remissja na sejm **pro decreto**. Która **partas deputarum**, tych gdzieby się do drugiego sejmu stanom nie podobąca, wolno jej będzie poprawić. A gdzieby na poprawę zgoda nie doszła, tedy ten sposób Trybunału ma zostać, dokąd się co lepszego przez wszystkie stany nie naidzie. Dziesięćiny po imionach szlacheckich, **in eodem statu** jako teraz są, nikogo nie wznusząc, do kompozycyi, która ma być na sejmie, odkładamy. A iż takowy dekret albo dekreta tego Trybunału takiej wartości być mają jako sejmowe. A jeśliby chciał **contravenire decreto tali** i akcyę sobie ożyć na sejm, abo za dworem przed Nas, tedy taki karan być ma, jako **contemptor decreti Nostri Regii**. A iż się panowie duchowni skarżą, że **stantibus illorum protestationibus**, ze **iudicis ultimae instantiae** nie podlegali, przeciw im i imionach ich **per lura** przewodzone; tedy starostowie **ab executione** takowych **perlucrorum** i **superseodować** mają, do uznania Naszego tych **perlucrorum** na sejmie.

8. Co sądzić mają.

Sądzić mają **causas omnes et singulas**, od sądow ziemskich, grodzkich, podkomorskich, kommissarskich, **in causis divisionis bonorum**, wiecowych, **per motiones**, **appellationes**, **remissiones**, **limitationes et alio quovis modo** i wszystkie insze **generatiter**, kłopotliwe na sejm albo za Dworem Naszym Krolewskim **tam ab officis**, **quam ex officis occasione non factae executionis decreti vel decretorum**, **iudicii tribunalis generalis Regni**, **huius ultimae instantiae**, **in his rebus quae iudicio huius Tribunalis iudicandae incumbunt et iudicatae fuerint et aliorum gravaminorum ex iudicis sive officis capitaneorum et eorum officialium**, **circa administrationem iustitiae illatorum**. Tych wszystkich kanz, które bądź **in iudicis ultimae instantiae**, bądź w ziemstwie albo w gródzie przesądzone i **ad locorum capitaneos pro executione facienda** odesłane, gdzieby podług tychże remissii bez wszelkich przewłok **exequowane** nie były, także kanz, które od kłopotliwych Trybunałow **ultimae instantiae** przeszłych w woiewodztwach uchwalonych przepadały, i insze wszelkie sprawy, kłopotliwe tak z dawnych jako i z nowych pozwow, przypozwow przypadać będą, a temu Trybunałowi należeć będą. A tam iuz przed tym sądem wszystkie strony w swoich sprawach sądownych, rok i rok będą miały, według ich **appellacyi** i **mocy^d**, **pozwow**, **przypozwow** tak zawiątych jako i niezawitych, remissyi, **limitacyi** i inszych wszelkich stopniow-prawnych, jako to na sejmie albo za Dworem, także i na sądzie **ultimae instantiae** kłopotliwych woiewodztw mieć mają, ządnych nie wyimując, wedle ich **pozwow**, **przypozwow**, **kontrowersyi**, **kanz**, **dekretow**, **appellacyi**, **mocy^d**, **remissyi**, **rozpisow**, **limitacyi** i inszych punktow prawnych, ządneho nie wyimując **et omnium causarum earum acta**, **nullius partium iure laeso**.

9. **Exceptis causis mere criminalibus**, które sądowi Naszemu na sejmie należeć mają. A gdzieby kto **ex civili causa criminalem** czyniąc, na sejm abo za Dworem kogo wyzwał, tedy gdy będzie uznana przez Nas na sejmie być **causa civilis**, ma takowy **evocans poena sessionis turtis et centum marcarum ac damna** według konstytucyi **luere**, a **causa** ma być odesłana **ad forum competens**. A wszakże **in articulis criminalibus**, **in iudiciis et terminis castrensis**, **appellacyja** ma być **ad iudicia generalia ordinaria Tribunalis huius**. **Exceptis etiam causis fisci**, **iuxta constitutiones annorum millesimi quingentesimi sexagesimi secundi et**

^d VL. mocy. Sg to uzupełnienia i poprawki dokonane przez O. Balzera (Geneza Trybunału Koronnego, s. 320).

millesimi quingentesimi sexagesimi septimi factas², atque exemptionis bonorum regalium, które sądowni Naszemu zostawiamy.

10. A jeśli by kto starostę albo dzierzawcę pozwał o grunty Nasze, z których dzierzawca albo starosta kwartę dawa, albo pod rewizyją i ilustracją podpadły, takie które w starzych summach są *inscriptae*, o takie dobra ma sąd odesłać na sejm *pro cognitione Nostra*. A Nam samym o dobra Nasze *in xtra praescriptum statuti* czynić i onych dochodzić wolno zawsze będzie.

11. Także o niewydanie kwarty i o dobra *nullo iure recepta*, na sejmie sądy być mają. *Exceptis quoque causis Iuris Maydemburgensis Theutonici et Culmensis*, które z ostrzeżeniem rzeczy w statucie opisanym sądowni Naszemu należąć będą. Z strony przeżytkow *interim* uznania Naszego jako okolo przeżytkow duchownych.

12. *Scrutinium* i oznaczenie dni *ad causas criminales*.

Scrutinia in causis criminalibus mają być za przypozowaniem strony przez stronę na ziemskich albo grodzkich rokach *illius districtus ubi crimen patratum est*, co pierwój będzie *post obductionem patrati criminis* wyprawowane. A to dla tego, gdy strona stronę pozwie na sejm, aby tam już obie stronie były *cum scrutiniis* gotowe, dla przedkiego odprawowania spraw. A iżby się *criminales actiones* na sejmie zawsze odsądzić i odprawować mogły, tedy od poczęcia sejmu, który na dzień naznaczony listy sejmowemi, propozycją zaczynać się ma zawzdy. A po propozycyi i odprawieniu przy posłach ziemskich wot senatorskich, tydzień cały dzień podle dnia mamy mieć wolny do sądow *criminalium actionum*. A potym poki jedno sejm będzie, mamy odprawować te *criminalia*, na każdą szrodę, piątek i sobotę, nie o mieszkiwać innych spraw sejmowi należących. A zwłaszcza *nullo iure*, i kwarty sążenia, wedle konstytucyi lubelskiej *anni millesimi quingentesimi sexagesimi noni*³.

13. Miejsca sądom.

W Wielkiej Polsce Piotrkow, do którego te Woiewodztwa należąć będą: Poznańskie, Kalisie, Sieradzkie, Ziemia Wieluńska, Łęczyckie, Brzeskie, Inowrocławskie, Ziemia Dobrzyńska, Mazowieckie, Płockie, Rawskie.

14. W Małej Polsce Lublin, do którego te Woiewodztwa należąć będą: Krakowskie, Sandomierskie, Ruskie, Podolskie, Lubelskie, Bełskie, Podlaskie, z tym dokładem, iż ci sędziowie wszyscy, odsądziwszy Wielkiej Polski Woiewodztwa w Piotrkowie, mają zasie iachac na czas niżej naznaczony do Lublina i także tam odsądzić wszystkie Woiewodztwa Małej Polski.

15. Bezpieczeństwo sądow i sejmikow.

Przed który to sąd osoba żadna *cuinscunqne dignitatis et praeeminentiae*, któraby akcyi prawnej nie miała, chodzić niema. A kogo z rejestru zawołają do sprawy jego, nie z żadnym tumultem do sprawy swej przystąpić i do gmachu wchodzić ma, tylko samoczwart nawiecej chodzić ma, to jest sam z prokuratorem a dwa przyaciela. A jeśli by który upornie wszedł albo napomiony wynisć nie chciał albo w domu sądowym wołanie czynił, tedy ma być na nim skazana *poena duplex quatuordecem marcarum*, którą zaraz *sub alia poena simili* nie odcho- dząc od sądu, sądowni położyć powmien będzie, *et contra rebellem exequutio rei iudicatae* isć ma. Przy wotowaniu, aby żaden nie zostawał, oprócz tych, którzy do tego sądu przysięgli.

16. *Item*. Żaden tak na sejmik ku obieraniu sędziow, jako i na miejsce gdzie sądy będą sprawowane, aby nie śmiał przyjeżdżać i przychodzić zbrojnie i z zadanymi innemi broniami, okrom miecza, korda, szabie, szpady. A ktoby śmiał z strzelbą albo z jaką inszą bronią wszelaką przyiachac albo z nią chodzić, aby pięciadziestą grzywien winą był karan *peremptorie*, nie od- chodząc od sądu albo od sejmiku, *sub poena quatuordecem marcarum*, a jeśli by *temere* od-

² *Mowa tu o konstytucji sejmu piotrkowskiego 1562 r., nr LXV, poz. I, 53 i konstytucji sejmu piotr- kowskiego 1567 r., nr LXX, poz. I, 23.*

³ *Konstytucja sejmu lubelskiego 1569 r., nr LXXI, poz. IX, p. 6 i m.*

szedł, tedy ma być odesłan na exekucyjną wedle prawa, **ad loci capitaneum**. A gdzieby kto na sejmiku obierania sędziego albo sędziów, albo też we trzech niedzielałach przed zaczcieniem sądu tego, albo też w trzech niedzielałach po osądzeniu jaką osobę szlachecką ranił albo zabił, tedy podobny statut postąpić przeciw niemu, nie inaczej jedno, jakoby to na sejmie przy Nas uczynił.

17. Czasy sądów.

Sądy naprzód począć się mają zawsze w Piotrkowie w poniedziałek bliski po świętym Marcynie [po II XI], a kończyć się mają aż do Kwietnej Niedzieli⁴, w Lublinie w poniedziałek bliski po Przewodniej Niedzieli, a kończyć się mają dokąd się nie skończą⁵. A wszakże aby insze sądy **inferiorum subseillorum** pod tym czasem sądzania **ultima instantiae iudiciorum generalium**, odprawowały się. A mazowieckie sądy **ultima instantiae**, które teraz sądzą, jako sieradzka, a w Lublinie pieczęcią ziemską Lubelską mają być popieczetowane, tak jako się to zachowało przy sądziach krolewskich.

18. Utwierdzenie dekretów.

A dekreta tych wszystkich sądów, tak **ultima instantiae** w wojewodztwach osądzone, i które na potym odsądzone **in hoc generali Iudicio Tribunali** będą, opatruiemy i utwierdzamy takim warunkiem, jako są opatrzone sądy nowe **pro una vice** za Krola Zygmunta Augusta uchwalone, dekretem sejmowym warszawskim ostatecznego dnia marca **anno millesimo quingentesimo sexagesimo quarto** uczynionym⁶, jako ten dekret sejmowy sam w sobie obmawia, w te słowa: iż kobykolwiek na sejm albo też przed Nas za Dworem jakimkolwiek obyczajem był pozwan **ex cuiuscunque instantia**, ku skazaniu takiej skazni, podług ordynacyi i według uchwały sejmu przeszłego piotrkowskiego uczynioney⁷, od pozwow i od rzeczy wolen być ma, i jest. A koby więc ieszcze tak uporny być chciał a przypowiedział się na takowe pozwy i na nie iesłby co **in contumaciam** otrzymał, takowe otrzymanie nie ma mieć żadnej wazności i być nie może ku żadnej szkodzie nikomu, ani przez urząd starości exekwowane być ma. A iesłby też za przypowiedzeniem do sądu czym pozwany na takowy pozew stanął, tam nie odchodząc sam albo prokurator jego, będzie powinien oddożyć winy sto grzywien, pod winą czternaścią grzywien. Ktoej winy sta grzywien połowica stronie a druga do skarbu Naszego być ma. **In causa autem non satisfactionis pro praemissis, causa debet remitti ad officium ubi bona actoris consistunt, pro ultima et finali executione poenarum**, a prokurator ma być skazan⁸ do wieze na tydzień siedzieć na dnie, tam, gdzieby takowe rzeczy przez Nas były sądzone.

19. Powinność sądu ziemskiego.

Przychylając się do prawa pospolitego i zwyczajow zdawna zachowawtych, gdyż ten sąd odprawować ma, co przedtym przy sądziach Naszych Krolewskich odprawowano bywało, mają się do tego sądu ziahać sędzia, podstępdek, pisarz onego wojewodztwa, w którym odprawowan będzie i tam przysiągszy **ad secreta acta iudicii**, wszystkie tę powinność na sobie odnosic mają, kora niesłi przedtym przy sądziach sejmowych albo dworskich i koce sędziow inszych za aprobacyją dekretow odbierać i odsyłać mają. Wszakoz **votum** na tych sądziach mieć nie mają. 20. O pozwiech przed ten sąd.

Pozwy mają być **sub titulo Nostro Regio et sigillo terrae illius in qua citatus est possessio-natus**; a kładzione być mają namniej dwie niedzieli **ante terminum**.

^e VI: skanzan.

⁴ To jest zawsze w terminie jesienno-zimowym, od poniedziałku po II listopada do Niedzieli Palmowej.

⁵ To jest zawsze w terminie wiosenno-letnim, od pierwszej niedzieli po Wielkanocy.

⁶ Por. wyżej sejm warszawski 1564 r., nr LXVI, poz. IV: Dekret na sądy nowe przesłać.

⁷ Mowa tu o sejmie piotrkowskim 1562-1563 r., nr LXV, poz. I, 53.

21. O zapisiech i protestacyach. Zapisy, protestacyje, rekognicyje i relacyje wszelakie tak mają być ważne przed tym sądem zeznane, jako sejmowe albo ziemskie.

22. O exekucyi dekrétow.

Starostowie i urzędnicy ich wszelakie dekrety powinni wedle prawa exequować, **sub po-**
enis in statuto descriptis.

23. Opatrzienie sędziow.

Ciz sędziowie od każdego dekretu, za kim wynidzie, po piętnaście groszy brać mają, a od ekstraktow płacenie ma być wedle statutu. A panowie duchowni deputatom swoim opatrzienie dać mają.

24. Poprawa Trybunatu.

A Trybunatu tego pospolitego Koronnego poprawa zawzdy ma być wolna, za zezwoleniem spólnym na sejmie.

25. Woiewodztwa Kijowskie, Wołyńskie i Bractawskie.

Iz się te woiewodztwa sądzą prawem i statuem Wielkiego Księstwa Litewskiego przed de-
putaty, ktore oni na sejmik sobie obiera, to jest w Woiewodztwie Wołyńskim osob pięć, a w in-
nych po czterech, do drugiego sejmiku, tym porządkiem i temi artykuły, w porządku na sejmie
terazniejszym walnym warszawskim, zgodnie, **generalliter** uchwalonemi i w konstytucyja teraz-
niejsza wpisanemi, na miejscu pewnym w Łucku w dzień świętego Marcina [II XI] pod pieczęcią
ziemską łucką sądzone i odprawowane być mają.

26. Panowie woiewodowie za listy Naszemi na te sądy dla obierania deputatow, aby w po-
wym woiewodom pod pieczęcią koronną, napisana pismem ruskim, wedle przywileju tym woie-
wodztwom o unii na sejmie walnym lubelskim danego⁸.

27. A gdzieby woiewodztwom na przyszyłym sejmie czego w tym porządku sprawiedli-
wości poprawić była potrzeba, albo też i odstąpiwszy tego Trybunatu, sądy swe zasie na Nas
wzięć, aby to im było wolno zawzdy i na każdym sejmie uczynić, według statutu Wielkiego
Księstwa Litewskiego, także też przywileju na sejmie w Lublinie o unii danego i konstytucy
na koronacyi Naszej w Krakowie wydanej⁹.

28. O zbiegi, sługi i poddane Woiewodztwa Kijowskiego, Wołyńskiego i Bractawskiego
u sądu grodzkiego sądzić i odprawować się tak mają, według konstytucy terazniejszej na sej-
mie walnym koronnym warszawskim woiewodztwom danej. O grabieży, ktoby komu grabież
jaką uczynił, strona ukrzywdzona ma o to do sądu grodzkiego rokiem zawitym pozwać.

29. Prusy.

Woiewodztwa Pruskie przy sądach zostawniemy tak, że onych nie Trybunat, ale
My sami sądzić będziemy.

30. Księstwa Litewskiego sądy.

A w Wielkim Księstwie Litewskim przy swych prawach według poprzysiężenia unii
zostana, poprawę statutu swego wedle konstytucy w Lublinie w roku szesćdziesiątym dzie-
wiątym uczynionej¹⁰, i wedle poprzysiężenia Krola Iego Mihości Henryka i Naszego, wcale
zachowując. Iakoż ku poprawie tych spraw sądowych Wielkiego Księstwa Litewskiego i sej-
miki w woiewodztwach Księstwa Litewskiego naznaczamy w tym roku 1578, miesiąca Maia

¹ W VI omyłkowo umieszczono tu numer 19.

⁸ Por. wyżej sejm lubelski 1569 r., nr LXXI, poz. I-II.

⁹ Por. wyżej sejm koronacyjny krakowski 1576 r., nr LXXIX, poz. VII, 15.

¹⁰ Por. wyżej sejm lubelski 1569 r., nr LXXI, poz. IX, 79.